

6. Verzio Nemzetközi Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál

Köszönöm, hogy engem kértek fel ennek a fontos európai fesztiválnak a megnyitására. Engedjék meg, hogy hangosan elgondolkozzam azon, miért én juthattam a szervezők eszébe.

Harminc évvel ezelőtt, 1979-ben kezdtem támogatni az emberi jogokért folytatott küzdelmet, amikor módom nyílt dél-afrikai fekete diákoknak ösztöndíjat adni a fokvárosi egyetemen, és segíteni az akkor még börtönben lévő Nelson Mandelát az apartheid elleni harcában. Segíthettem az illegalitásban lévő Szolidaritás szakszervezetet Lengyelországban, a Karta 77 Mozgalmat Csehszlovákiában. 1984-ben nyitottam meg első alapítványomat Magyarországon, amelynek a nyolcvanas évek végén létrejött többi kelet-európai alapítvánnyal együtt, szerepe volt a kommunista rendszer felszámolásában. Alapítványaim húsz éve igyekeznek enyhíteni Európa legnépesebb kisebbségének, a Romáknak tarthatatlan és tűrhetetlen helyzetén, felszámolni a szegregációt, biztosítani számukra az egyenlő emberi méltósághoz való jogot. 2005-ben, a Világbankkal közösen kezdeményeztem a Roma Integráció Évtizedét, abban a reményben, hogy 2015-re a cigányság számkivetettsége, a cigánygyerekek iskolai elkülönítése megszüntethető. A magyarországi Romákat ért gyilkos támadások óta, most először érzem úgy, hogy a magyar kormány felismerte: a Romák érdekében tett határozott intézkedések nélkül az egész ország stabilitása, tisztessége, normális léte kerül végveszélybe.

Talán nem csak az emberi jogok védelmében tett erőfeszítéseim miatt állhatok itt önök előtt. 1996-ban létrehoztam a Soros Documentary Film Fund-ot, és több mint 4 millió dollárral támogattam a Robert Redford által alapított Sundance Filmfesztivál dokumentumfilm programját. Ez év júniusában újabb öt millió dollárral járultam hozzá a Sundance dokumentumfilm programjához. Az évek során, az alapítvány támogatásával, 54 országban több, mint 450, köztük sok fontos és díjnyertes alkotás készült.

Az elmúlt héten, a Magyar Tudományos Akadémián tartott előadásaimban beszéltem arról, hogy a társadalmi életben és a politikában a kognitív, a megismerő funkcióval szemben, egyre inkább a manipulatív funkció kerül előtérbe. Különösen így van ez a vizualitás világában, ahol a cél sokkal inkább a szórakoztatás és a manipuláció, mintsem a megértés elősegítése. A politikai szereplők célja, a reklám és szórakoztató ipar segítségével, a hatalom megszerzése és megtartása, nem pedig a valóság bemutatása, a problémák feltárása, és közjó szolgálata. Ezért van különös jelentősége a dokumentumoknak. Természetesen, a dokumentumfilmekkel is lehet manipulálni, mégis a műfaj szabályai és az alkotók hagyományos morális elkötelezettsége esélyt ad arra, hogy a dokumentumfilmekben elsősorban a kognitív funkció kerül előtérbe a manipulatív funkcióval szemben. Aki dokumentumfilmet készít, többnyire nem egy politikai, hatalmi célnak, hanem a valóság bemutatása iránt elkötelezett; nem a hatalmasokkal, hanem a kiszolgáltatottakkal vállal szolidaritást. Egy tisztességes dokumentumfilm nem rövid távú partikuláris érdekeket, hanem általános morális értéket szolgál.

Fontos dolog megnézni ezeket a filmeket, de nem nézhetjük tétlenül az embertársainkat ért méltatlanságot. Abban a reményben nyitom meg a fesztivált, hogy az itt vetített filmek segítenek a valóságos helyzet megismerésében és megértésében, és hozzásegítenek ahhoz, hogy aktív állampolgárként cselekedjünk az emberi jogok megsértése ellen.

Soros György